

Juhani Pietilä
5.2.2021

Uusi LAPE-erikoisluettelo – huomioita erityisesti ehiöiden hinnoittelusta

Suomen Filateliapalvelu on julkaissut LAPE Suomi 1856–2020 -erikoispostimerkkiluettelon. Odotettu teos on nyt saatu käyttöön. Varsinkin me erikoisalojen keräilijät – tämän kirjoittaja on ehiökeräilijä – olemme odottaneet uutta painosta isosta LAPEsta. Ja nyt se saatiin, edellinen on vuodelta 2012.

Uudistuksia ja laajennuksia

Luettelo on uudistettu monella tavoin. Kaksiosaisuudesta on palattu yksiosaiseksi, jolloin luettelon koko on paisunut, vaikka julkaisija onkin karsinut siitä tietoja. Nyt 960-sivuinen teos painaa lähes 2 kg! Mutta kyse onkin enemmän käsikirjasta, jota käytetään kotona pöydän ääressä, eikä sitä oteta mukaan kokouksiin tai muualle kuin poikkeuksellisesti.

Luetteloon on tullut myös uusia osakokonaisuuksia. Niitä ovat muun muassa leimaväärenneet pohjautuen Hannu Elon kokoelmaan, specimenmerkit 1856–1889, säästökassojen talletusmerkit, Postisäästöpankin kuittikupongit, vakuutusmerkit ja maalaiskirjeenkantajien numeroleimat numeroon 2000 saakka. Viimemainituista kerrotaan, mistä reitistä milläkin numerolla on ollut kyse, mutta hinta-arvioita ei ole annettu. Vielä on mukaan otettu Suomen Filatelistiliiton aitouttajat, mistä tiedosta on varmasti apua monelle keräilijälle.

Moniin osiin on tehty muutoksia ja välillä varsin perusteellisiakin. Otan esille tässä vain kaksi asiaa, jotka ovat poikineet useita yhteydenottoja.

Luettelon hinnoittelua on joiltakin osin muutettu vastaamaan paremmin markkinahintoja. LAPE-luetteloissa on jo aikaisemminkin kerrottu, miten luettelohinta syntyy. Se on postimerkkikauppiaan myyntihinta yksittäiselle postimerkille. Kyse on ohjehinnasta ja samalla mittarista, jonka avulla voi vertailla postimerkin hintaa suhteessa muihin merkkeihin. Kauppiaan myyntihintaan sisältyy myös työ-, tila- ja muitakin kustannuksia, kun haluttu merkki otetaan esiin varastosta ja toimitetaan ostajalle. Itse merkin arvo on siis aina myyntihintaa pienempi.

On paljon harvinaisia ja kalliita postimerkkejä ja postilähetyksiä, joita kauppiaille ei tapaa olla myytävänä. Tällöin on parempi ilmoittaa luettelohinnaksi hinta, joka saadaan, kun kyseisiä kohteita on myyty esimerkiksi huutokaupoissa.

Aina täytyy tietenkin muistaa, että yksittäisen kohteen hintaan vaikuttavat kohteesta toiseen vaihtelevat seikat kuten kunto, kohteella oleva leima, käyttöaika ja monet muut asiat. Jokaisen kohteen hinnalla voidaan puhua hintahaarukasta, jonka sisälle johonkin kohtaan juuri sen hinta sijoittuu.

Ehiöiden hintoja alennettu

Oman keräilyalueeni eli ehiöiden hinnoittelu on luettelossa perin pohjin uudistettu. Siinä ei ole täysin onnistuttu, ja paikoin ollaan hiukan harhateillä. Muutama esimerkki on paikallaan.

Mallin 1875 ehiökuorista ulkomaan taksan 32 pennin ehiökuori käytettynä on niin harvinainen, ettei sitä tahdo riittää jokaiselle keräilijälle. Oikein käytettynä sitä tavataan kymmenkunta. Kuoren hinta edellisessä LAPEssa oli 1500 euroa, nyt 200 euroa. Käsitykseni mukaan tämän päivän markkinahinta liikkuu siinä 1000 euron tietämällä, ehkä hiukan tuon tasasumman alapuolella.

Otetaan toiseksi esimerkiksi hiukan laajempi alue eli niin sanotut kaksiarvoleimaiset ehiökuoret vuosilta 1860–1862. Tuota ajankohtaa aikaisemmin käytössä olleita soikioehiöitä jäi myymättä noin 100 000 kuorta, jotka posti päätti ottaa uusiokäyttöön. Näin tapahtui lukuun ottamatta 20 kopeekan mustia soikioita, jotka hävitettiin.

Ehiökuorille painettiin tietyn kokeiluvaiheen jälkeen mallin 1860 mukainen viiden kopeekan arvoleima kuoren vasempaan yläkulmaan. Tuota arvoleimaa on kaksi tyyppiä, joista jälkimmäinen tuli käyttöön vuonna 1862. Kaksiarvoleimaisia kuoria on kaikkiaan parisenkymmentä alalajia, kun otetaan huomioon niiden molemmat arvoleimat ja kuorien paperit erilaisine vesileimoineen. Luetteloon on otettu vain tavatut alalajit, olkoonkin että muutama näyttää luettelosta puuttuvan.

Tuoreen selvityksen mukaan kaksiarvoleimaisia kuoria on säilynyt tähän päivään saakka eli yli 150 vuoden ajan runsaat toistasataa kappaletta. Syystä tai toisesta suurin osa niistä on käyttämättömiä kuoria. Käytetyt ovat sen sijaan harvinaisia, eikä kaikkia alalajeja tavata lainkaan käytettyinä. Vain 1–2 alalajia ovat hiukan tavallisempia.

Kaksiarvoleimaisten ehiökuorien harvinaisuus näkyy uudessa LAPEssa siten, että käyttämättöminä hinnoitellaan kaikkiaan kahdeksan alalajia hintojen vaihdellessa 50 eurosta 200 euroon. Käytettynä hinnoitellaan vain kaksi alalajia hintojen ollessa 150 ja 200 euroa. Muutamat ehiökeräilijät ovat ilmoittaneet ostavansa kaikki heille tarjottavat käytetyt kuoret, jos niitä tarjotaan luettelon hintoihin.

Hinnoista ei tämän enempää. Lisäksi on tietenkin todettava, että hinnoittelun uudistaminen oli perusteltua ja paikallaan. Jostakin on lähdettävä, ja nyt luettelossa annettuja hintoja on sitten jatkossa tarkistettava markkinoilta saatavien myyntihintojen mukaisesti.

Toivotaan, että seuraava iso LAPE – tai olisiko erillinen ehiöluettelo paikallaan – ilmestyy aikaisemmin kuin vasta lähes kymmenen vuoden kuluttua! Ja toki tarkennuksia voi ilmoittaa vaikkapa julkaisijan omassa Keräilyuutiset-lehdessä.

Painoerien väreissä ongelmia

Toinen asia, josta olen saanut kommentteja, ovat klassisten postimerkkijulkaisujen painoerien kuvat uudessa luettelossa. Oma mielipiteeni on, että painoerien värejä ja painoasuja on lähes mahdotonta saada näkyviin paperille painettuna niin, etteikö epäselvyyksiä jäisi. Muuta omakohtaista kantaa en asiaan ota, mutta kerron mitä olen saanut kuulla.

Keräilijät ovat kertoneet, että heidän käsityksensä mukaan kuvissa on aivan selviä virheitä tai erehdyksiä. Merkkikuvien paikat näyttävät vaihtuneen, tai merkkikuva esittääkin jotakin aivan muuta painoerää kuin mitä sen pitäisi.

Taustalla on myös se ongelma, että yli 150 vuotta vanhojen postimerkkien värit ovat voineet muuttua ajan saatossa. Väriin vaikuttaa esimerkiksi merkin takana oleva liima. Jos merkki on vielä kuorella tai kortissa, kuoren paperi vaikuttaa katsojan näköhavaintoon.

Värikannanotto ei ole tosiasia eli fakta. Se on kulloisenkin lausujan henkilökohtainen mielipide siitä, mitä hän postimerkissä näkee. Kyse on siis todella vaikeasta asiasta, mutta uskon aloittelevien keräilijöiden saavan apua kuvista omien merkkiensä tunnistamisessa.

Summa summarum: Iso LAPE on valtava tietopaketti, oikeastaan käsikirja monelta alueelta. Sitä tarvitaan, semminkin kun Suomen Filatelistiliiton aikanaan, noin 50 vuotta sitten julkaisema käsikirja kaipaisi kipeästi uudistamista. LAPEsta on pienine puutteineenkin keräilijälle suuri apu. Sen julkaiseminen oli tärkeä ja tarpeellinen asia. Pieniä ongelmia on, mutta ”tekeväälle sattuu” kuten sanotaan!

Kommentit:

Kirjoitus on julkaistu myös Filatelistissa 2/2021.

17.3.2021